

DOSTAŇME MOBILY VE ŠKOLÁCH POD KONTROLU ...neb to špatně skončí.

Že do vás vrazil žák, který nekoukal na cestu, nýbrž měl oči přilepené k displeji svého mobilního telefonu? Někomu by to mohlo připadat jako nehoda, po níž stačí, když se žák omluví a nemusí se z toho přeci dělat problém. Když se mi však tato situace stala třikrát během jednoho dopoledne, byla to ta poslední kapka poháru trpělivosti a řekl jsem si DOST. V tomto článku bych vás chtěl, drazí kolegové, inspirovat v „boji“ proti mobilním telefonům, jejichž nekontrolované užívání dětmi ve školách přináší mnoho negativního.

Po třetí srážce se žákem jsem okamžitě začal vymýšlet strategii, jak dostat mobilní telefony u žáků ve škole pod kontrolu. Na následujícím setkání školního preventivního týmu jsem svou zkušenost oznámil panu řediteli a ten mi dal k jednání zelenou. Toto byl dle mého názoru nejdůležitější krok pro to, abych se celou věcí začal zabývat. Pokud vedení školy není nakloněno k tomuto celkem zásadnímu kroku, je zbytečné cokoliv podnikat.

Během dvou let jsem od kolegů stále častěji slyšel, že s těmi mobily musíme něco dělat, ale nikdo nepřišel s žádným konstruktivním řešením. Do svého konání jsem se dal až po jmenování do funkce metodika primární prevence. V první řadě jsem musel zjistit, jaký postoj zaujímají k problematice užívání mobilních telefonů ve vztahu ke kyberšikaně všichni ostatní pedagogové. Jejich postoj jsem zjistil pomocí dotazníkového šetření, které obsahovalo dva zásadní dotazy.

První dotaz: „*Nekontrolované používání mobilních telefonů dětmi ve škole o přestávkách mi*

A) vadí

B) nevadí

Druhý dotaz: „*V čem vidím negativa či nebezpečí užívání MT dětmi ve škole?*”

Na první dotaz odpovědělo 100 % učitelů (50 lidí) možnost A) – tedy vadí. Druhý dotaz znázorňuje následující tabulka.

*V čem vidím negativa či nebezpečí užívání MT dětmi ve škole?
(hodnota v % znamená, že např. 91 % učitelů uvedlo jako problém kyberšikanu atd.)*

v čem vidím negativa či nebezpečí užívání MT ?	%
potenciální kyberšikana spolužáka	91
potenciální kyberšikana učitele	74
nesoustředění se na výuku	86
odtržení dětí od reality	60
riziko krádeže s povinností následného vyšetřování	56
MT slouží jako sociální měřítko mezi dětmi	53
nepozornost o přestávkách na chodbách	65

Tento interní průzkum jasně potvrdil jednotnost pedagogického sboru v negativním postoji k dosavadnímu nekontrolovanému užívání mobilních telefonů dětmi. Po zjištění výsledků šetření se začalo školní poradenské pracoviště radit o změnách školního řádu tak, aby byl v souladu se školským zákonem a zároveň nezasahoval do práv žáků a rodičů.

Znění školního řádu ZŠ Mírová, Ústí nad Labem vychází z následující platné legislativy:

1. školského zákona 561/2004 Sb. § 30, článek 1, písmeno c.
2. metodického pokynu k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Tento metodický pokyn byl vydán v Praze dne 22. prosince 2005 s číslem jednacím Č.j.: 37 014/2005-25. Článek 2, číslo 3.
3. z metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, článek 3, číslo 4

Výňatek ze školního řádu ZŠ Mírová

Pravidla užívání mobilních telefonů (dále jen MT) a ICT během vyučování a v budově školy

1. Při vstupu **do budovy** školy je žák povinen vypnout MT a veškerá elektronická zařízení umožňující pořizování fotografií, videonahrávek či audionahrávek. Tato zařízení zapíná až po ukončeném vyučování a **opuštění budovy školy**.
2. MT či jiná elektronická zařízení žák užívá ve výjimečných případech jedině se svolením pedagogického pracovníka. Porušení tohoto bodu je bráno jako hrubé porušení školního řádu.
3. Zákonným zástupcům je komunikace s dítětem umožněna výhradně přes sekretariát školy, třídního učitele nebo po předchozí domluvě s pedagogickým pracovníkem.

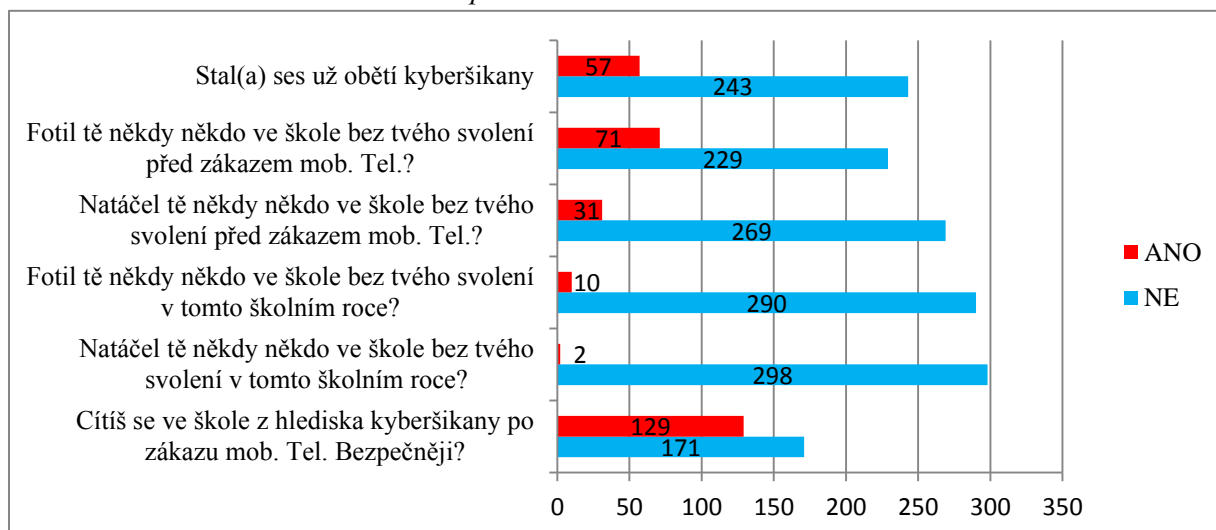
Znění školního řádu v oblasti užívání ICT v budově školy tedy jasně koresponduje s platnou školskou legislativou a zároveň nerozporuje § 21 školského zákona *Práva a povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků*.

Hlavním motivem zákazu MT byla prevence kyberšikany kohokoliv na půdě školy. Bylo tedy potřeba další analýzou zjistit, zda tento zákaz plní svůj účel. Zajímalo nás, v jaké míře žáci druhého stupně přijali toto opatření a jaký na ně mělo dopad. Pro analýzu jsem si zadal následující hypotézu.

Hypotéza - Předpokládáme, že zákaz nekontrolovaného užívání mobilních telefonů žáky na základní škole pozitivně ovlivňuje pocit bezpečí žáků.

Sběr dat probíhal ve škole během ledna 2018 – tedy čtyři měsíce po platnosti zákazu - formou dotazníku a byl jsem u něj přítomen. U otázky č. 1 – *Stal(a) ses už obětí kyberšikany (nejen ve škole) –* jsem žákům připomněl, co je kyberšikana. Pokud si žáci nebyli jisti, zda se jejich nepříjemná zkušenost dá považovat za kyberšikanu, měli samozřejmě možnost konzultace a až poté vyplnili odpověď. Klíčovou otázkou pro naši práci byla otázka č. 6 - *Cítíš se ve škole z hlediska kyberšikany po zákazu mob. tel. bezpečněji?* – Zde bylo potřeba žákům zdůraznit, zda se pocit jejich bezpečí změnil. Tedy ti žáci, kteří se cítili stejně bezpečně před zákazem MT i po něm odpovídali *NE*. V otázce nám tedy šlo o změnu stavu k lepšímu. Jinými slovy odpověď *NE* nemusela znamenat, že se žák cítí nebezpečně. Výsledky můžeme vidět v následujícím grafu

četnost odpovědí dotazníkového šetření žáků

Velmi nás potěšil výsledek otázek 4 a 5, tj. pokles žáků, kteří byli po zákazu bez souhlasu focení nebo nahrávání. Snížení tohoto počtu o 21 % respektive 9 % jsme považovali za výrazný úspěch, ale výsledek vychází z pouhých 4 měsíců zákazu. Na konci školního roku jsem tedy zadal kontrolní dotazník. Klíčovou otázkou pro potvrzení hypotézy práce byla otázka č. 6. Výsledek dle našeho názoru jasně potvrzuje pozitivní přínos zákazu nekontrolovaného užívání mobilních telefonů žáky. Velmi nás překvapil počet žáků, kteří se nyní ve škole cítí bezpečněji. Toto číslo by mohlo být důkazem, že žáci druhého stupně si již dokážou připustit hrozbu kyberšikany.

Dalším potvrzením pozitivu zákazu je fakt, že jsme za celý školní rok kyberšikanu nemuseli řešit. Hypotézu jsme mohli potvrdit – tedy kontrolované užívání mobilních telefonů ve škole přináší zvýšení pocitu bezpečí z hlediska kyberšikany.

Jak jsem již zmínil výše, v červnu jsem provedl další průzkum, který měl zmapovat dopad zákazu MT za celý rok. Tento dotazník se skládal pouze ze tří položek. Dvě otázky byly stejné, a sice za 1) *fotil tě někdo ve škole v tomto školním roce bez tvého svolení?* A za 2) *natáčel tě někdo ve škole v tomto školním roce bez tvého svolení?* V tabulce můžeme vidět kontext všech období.

	Před zákazem (z 300 žáků)	Leden 2018 – výsledek po 4 měsících zákazu (z 300 žáků)	Červen 2018 – výsledek za celý školní rok (z 281 žáků)
Počet žáků vyfocených ve škole na MT proti jejich vůli	71	10	29
Počet žáků natočených ve škole na MT proti jejich vůli	31	2	9

Výsledky také potvrzují jen pozitivní čísla. Ideálem by bylo samozřejmě číslo 0 ve všech částech tabulky. Nejsm však naivní, že by se nám toto povedlo hned v prvním roce, respektive, že se nám to kdy vůbec zdaří, avšak hlavním cílem do budoucna je tato čísla neustále snižovat. Bylo by zbabělé a alibistické říct si, že žáci zákaz stejně porušují, tak se na to vykašleme. To, že žáci zákaz porušují, je zřejmé ze třetí položky kontrolního dotazníku. Dotaz byl formulován takto – *Kolik spolužáků ze tvé třídy úmyslně a neustále zákaz MT porušuje?*

0 1 2 3 4 5 5 a více

Výsledky této položky nám ukázaly, že je třeba v kontrolách zákazu velice přitvrdit, a že v některých třídách je tento zákaz i přes poznámky a kázeňská opatření v podstatě ignorován. Jak však eliminovat tyto žáky je úkolem pro další školní rok.

Závěrem bych chtěl povzbudit vás všechny, kteří jste na vážkách s tímto rozhodnutím. Přináší to pouze pozitiva. Nejen, že do mě za celý rok žádný žák nevrátil, ale během roku jsme dokonce zaznamenali, že řada dětí si o přestávkách četla KNIHU, či hrály různé druhy karet a deskových her. Navíc, denní součet časů přestávek = 80 minut, takže zákazem přispíváme i k potlačení závislosti na mobilním telefonu. Věříme, že většina rodičů tento náš záměr chápe jakožto součást ochrany jejich dětí před kyberšikanou a ti, kteří problematiku hodnotí jako zásah do práv dětí, snad také časem pochopí, že škole jde opravdu o bezpečí dětí a nechce být pouze arogantní autoritou.

Takže ODVAHU!

Mgr. Michal Doboš
školní metodik prevence ZŠ Mírová, Ústí nad labem